PROXECTO DIDÁCTICO RELIXIÓN CATÓLICA

CURSO 2022-2023

IES TERRA DE TRASANCOS

Mª Mercedes Martínez Seijo

INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

OBXECTIVOS XERAIS DA ÁREA DE RELIXIÓN CATÓLICA PARA 2º E 4º ESO

RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE ,CC.

2º ESO

OBXECTIVOS XERAIS PARA 2º ESO
OBXECTIVOS DIDÁCTICOS ,CONTIDOS ,CRITERIOS DE AVALIACIÓN , ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES E COMPETENCIAS CLAVE DE CADA UNIDADE DIDÁCTICA

TEMPORALIZACIÓN SEGUNDO E.S.O.

4º ESO

OBXECTIVOS XERAIS PARA 4º ESO
OBXECTIVOS DIDÁCTICOS ,CONTIDOS ,CRITERIOS DE AVALIACIÓN , ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES E COMPETENCIAS CLAVE DE CADA UNIDADE DIDÁCTICA

TEMPORALIZACIÓN CUARTO E.S.O.

2º BACH

OBXECTIVOS XERAIS PARA 2º BACH
OBXECTIVOS DIDÁCTICOS ,CONTIDOS ,CRITERIOS DE AVALIACIÓN , ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

TEMPORALIZACIÓN SEGUNDO BACHARELATO

PROCEDEMENTOS e INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

PROGRAMA DE REFORZO PARA RECUPERACIÓN DAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES.

METODOLOXÍA DIDÁCTICA

MATERIAIS E RECURSOS EDUCACIÓN EN VALORES TEMAS TRANSVERSAIS

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

PROGRAMA DE REFORZO PARA RECUPERACIÓN DAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

TRATAMENTO DO FOMENTO DAS TIC

TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA

CRITERIOS PARA A AVALIACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A área de Relixión e Moral Católica fundaméntase nas esixencias que leva consigo desenvolver, na escola, a educación integral e a aplicación duns dereitos expresados na Declaración universal de dereitos humanos (1948, artigo 26.3); na Constitución española (1978, artigo 27.3); no Pacto internacional de dereitos humanos, económicos, sociais e culturais (1966, artigo 13.3); na Carta dos dereitos fundamentais da Unión Europea (2000, artigo 10 e 14.3), etc. Ademais, está garantida polo acordo subscrito entre o Estado español e a Santa Sé sobre ensinanza e asuntos culturais (3-1-1979).

A práctica destes dereitos leva consigo unha ensinanza relixiosa escolar e confesional. Esta ensinanza concrétase na área de Relixión e Moral Católica, unha materia específica e rigorosamente escolar, ordinaria para os que a soliciten, equiparable ao resto das materias no rigor científico, na formulación dos seus obxectivos e contidos, e na súa significación educativa dentro do currículo. Así mesmo, contribúe á formación integral do alumnado e ao pleno desenvolvemento da persoa en todas as súas capacidades.

A área de Relixión Católica é unha materia opcional curricular de carácter confesional. A súa identidade resúmese nas súas «Finalidades Educativas» ou «Obxectivos Xerais». Estes deben ser a meta e a directriz no seu deseño e o seu desenvolvemento curricular (realización da programación xeral de curso, de cada unidade didáctica, etc.). As seguintes «Finalidades educativas da Educación Secundaria», sinalan as metas finais a que deben conducir todo curso e unidade didáctica de Relixión Católica.

Obxectivos xerais da área de Relixión Católica na Educación Secundaria:

1. Educar a dimensión transcendente e relixiosa, e a el partindo da experiencia humana e «desde» e «para» a vida persoal, social, relixiosa e ambiental.

2. Favorecer a maduración e o desenvolvemento integral da personalidade do alumnado desde unha educación humanista, relixiosa e católica de calidade.

3. Facilitar a elaboración do proxecto persoal de vida desde unha educación en valores e virtudes humanas, morais, cívicas, democráticas, relixiosas e cristiás.

4. Presentar a visión cristiá da persoa e a historia desde a realidade cotiá, desde o respecto e en diálogo coas principais relixións, antropoloxías e cosmovisións de hoxe.

5. Ofrecer a cultura relixiosa e a mensaxe cristiá-católica en diálogo cos testemuños de persoas exemplares e os problemas e interrogantes do mundo actual.

6. Educar a dimensión cívica e moral desde a aplicación de testemuños exemplares, valores, virtudes e compromisos para resolver problemas humanos e sociais.

7. Desenvolver unha ensinanza-aprendizaxe da relixión que promova a apertura ao Misterio, ao sentido relixioso da vida, á experiencia relixiosa e á educación na fe.

8. Promover as competencias necesarias para dar un sentido pleno á vida e elaborar respostas de sentido último ante as dificultades máis existenciais e cotiás.

9. Educar na participación social e na práctica de compromisos solidarios que melloren o medio, as relacións interpersoais e a vida pública.

10. Valorar a intelixencia espiritual para fortalecer o mundo interior do alumnado e a súa capacidade de autocoñecemento, aceptación, meditación, relaxación, paz interior...

11. Favorecer o diálogo e a crítica construtiva entre as mensaxes relixiosas e cristiás e a actual cultura audiovisual, especialmente a da televisión e as TIC.

12. Desenvolver a dimensión humanista e cívica do alumnado desde a ética universal dos dereitos humanos e a doutrina social da Igrexa católica.

13. Educar a intelixencia emocional para elixir e fortalecer os mellores sentimentos, e así ser máis feliz cun mesmo, con Deus, cos demais e coa natureza

14. Coñecer a Relixión e Moral Católica desde as TIC, a investigación, a aprendizaxe cooperativa e a participación en equipos de traballo.

15. Ofrecer unha ensinanza integral da Biblia, promovendo a cultura bíblica e a aplicación das súas ensinanzas para ser máis feliz na vida persoal e social.

RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAS

As unidades da área de Relixión Católica de 1.ºe 3º de Educación Secundaria e os seus correspondentes contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe, organizáronse e secuenciáronse en función dos seguintes criterios:

Os bloques de contidos do currículo de Relixión Católica (2015):
Bloque 1. O sentido relixioso do home.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia.
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da Salvación.
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE ,CC.

A área de Relixión Católica contribúe ao desenvolvemento das competencias desde as súas finalidades educativas, obxectivos, contidos e actividades de aprendizaxe e avaliación.

Nos libros, que teremos como guía, desenvólvense as competencias nas actividades de ensinanza-aprendizaxe de cada unidade, e de forma máis específica, nas tres páxinas que comprenden o «Obradoiro de intelixencias múltiples». Estas páxinas están concibidas como un obradoiro educativo onde o alumnado, por medio da reflexión, da actividade e da aplicación, desenvolve as competencias. Especialmente, trabállanse as competencias desde a intelixencia espiritual, a intelixencia emocional e a educación en valores, así como as seguintes propostas do currículo de Relixión Católica (2015):

- A competencia en comunicación lingüística. (CCL)
- As competencias sociais e cívicas. (CSC)
- A competencia cultural e artística.
- A competencia para a autonomía e iniciativa persoal.
- A competencia de aprender a aprender. (CAA)
  A competencia de conciencia e expresións culturais. (CCEC)

Traballaremos tamén con diversos recursos interactivos e dixitais, desde os cales seguiremos desenvolvendo as competencias, especialmente a «Competencia dixital» e a competencia de «Sentido de iniciativa e espírito emprendedor».
Na programación de cada unidade indícase a competencia ou competencias que se traballan, os descritores competenciais e os desempeños competenciais.

2º ESO

Obxectivos xerais da área de Relixión Católica para 2.º de Educación Secundaria:

1. Investigar e valorar desde as competencias clave a relación que existe entre o ser humano, Deus e a relixión na historia e a vida cotiá.
2. Coñecer e interpretar correctamente as características da dignidade humana en relación coa achega da vida cristiá e a súa promoción na sociedade actual.
3. Tomar conciencia da importancia da acción humana e a moral católica para aplicala en grupo a solucionar problemas persoais e sociais.
4. Comprender e fundamentar correctamente a relación existente entre a revelación de Deus cos medios para relacionarse con El.
5. Describir a relación existente entre a revelación de Deus e a fe cristiá e argumentar as achegas positivas que leva consigo para a felicidade da persoa e a sociedade.
6. Coñecer e aplicar as claves necesarias para a interpretación correcta da Biblia e as súas mensaxes de felicidade, liberación e salvación.
7. Expresar e explicar as principais características do Deus cristián en relación coa fe cristiá e a comunicación humana.
8. Identificar e valorar as características, achegas actuais e relacións existentes entre a fe cristiá, o Credo e a fe na vida eterna.
9. Coñecer desde as competencias clave e tomar conciencia das características da Igrexa católica e as achegas relixiosas, solidarias, culturais e artísticas que realiza á humanidade.
10. Desenvolver a intelixencia espiritual por medio das competencias clave, a reflexión e interiorización das experiencias de autocoñecemento, sentido á vida, lecturas profundas e relixiosas, o silencio, a meditación e compartir en grupo as vivencias espirituais.
11. Promover a intelixencia emocional por medio do coñecemento e vivencia dos sentimentos de espiritualidade, dignidade humana, empatía, escoitar, comunicación, recollemento e sociabilidade.
12. Tomar conciencia da importancia de desenvolver unha xerarquía de valores e de practicar os valores das dimensións humanas e do proxecto de vida, a liberdade, a fe cristiá, a amizade, a identidade persoal, cambiar e a solidariedade.

TEMA 1 Deus, persoa e relixión

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer a persoa humana como criatura de Deus, libre e intelixente.
- Valorar as principais características e dignidade do ser humano, desde a perspectiva cristiá, en relación con Deus e a relixión.
- Interpretar correctamente o relato bíblico «Abraham e Isaac».
- Coñecer e percibir as dimensións fundamentais do ser humano, presentes na Biblia, e o sentimento espiritual.
- Descubrir, no nivel persoal, o grao de desenvolvemento dos principais valores e virtudes que configuran as dimensións fundamentais.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- O ser humano é creado por Deus, libre e intelixente e á súa imaxe e semellanza. - A persoa é un ser relixioso: a relixiosidade. - O relato bíblico «Abraham e Isaac». - A espiritualidade e a persoa na Biblia; o sentimento espiritual. - Dimensións e valores da persoa.	BLOQUE I. 1. Establecer diferenzas entre o ser humano creado a imaxe de Deus e os animais.	1.1. Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos.	CCL, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 2. Relacionar a condición de criatura coa orixe divina.	2.1. Distingue e debate de forma xustificada e respectuosa a orixe do ser humano.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 3. Identificar os personaxes e os valores do relato bíblico «Abraham e Isaac».	3.1. Escribe o argumento do relato bíblico «Abraham e Isaac». 3.2. Expresa as ensinanzas deste relato para a vida persoal.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 4. Recoñecer expresións simbólicas bíblicas sobre as dimensións persoais, en especial a	4.1. Investiga, coa Biblia, sobre as dimensións humanas. 4.2. Valora o sentimento espiritual por medio de	CCL, CD, CAA, CSC,

	espiritual.	mándaas.	CSIEE, CCEC
	BLOQUE I. 5. Tomar conciencia dos valores e virtudes fundamentais que permiten un desenvolvemento de forma integral.	5.1. Selecciona as dimensións e os valores que debe desenvolver máis para medrar de forma integral.	CCL, CAA, CSC, CCEC

TEMA 2 Dignidade e vida cristiá

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Descubrir o fundamento da dignidade do ser humano como criatura de Deus.
- Coñecer as principais características do proxecto de vida cristiá.
- Interpretar correctamente o relato bíblico «A parábola dos talentos».
- Valorar e experimentar a importancia de aproveitar ben o tempo e o sentimento de dignidade persoal.
- Descubrir e enumerar os diversos valores presentes en diversos proxectos de vida.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- O fundamento da dignidade da persoa. - Características do proxecto persoal de vida cristiá e os principais modelos de vida para o cristián. - O relato bíblico «A parábola dos talentos». - O valor do tempo na Biblia e o sentimento de dignidade. - Os proxectos de vida e os seus valores.	BLOQUE I. 1. Explicar a orixe da dignidade do ser humano como criatura de Deus.	1.1. Valora, en situacións do seu contorno, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 2. Sintetizar que é o proxecto de vida cristiá.	2.1. Define que son o proxecto persoal de vida e o proxecto de vida cristiá. 2.2. Describe a Xesús de Nazaret e a Virxe María como os principais modelos de vida cristiá.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

	BLOQUE I. 3. Expresar o argumento, a interpretación e a ensinanza principal do relato bíblico «A parábola dos talentos».	3.1. Extrae as principais ensinanzas do relato bíblico «A parábola dos talentos». 3.2. Enumera comportamentos que debería realizar cada día para desenvolver as súas capacidades.	CCL, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 4. Saber aproveitar ben o tempo e valorar a propia dignidade e a dos demais.	4.1. Describe como investir o tempo para mellorar aspectos da vida persoal. 4.2. Participa nun cine-fórum sobre a dignidade humana.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 5. Reflexionar sobre os proxectos e valores persoais.	5.1. Expón algunhas ensinanzas para desenvolver un verdadeiro proxecto persoal de vida.	CCL, CAA, CSC, CSIEE

TEMA 3 Acción humana e moral católica

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Concibir o ser humano como colaborador da Creación de Deus.
- Descubrir as características e os aspectos máis orixinais da moral católica.
- Comprender e interpretar correctamente o relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora».
- Sensibilizarse coa espiritualidade da Virxe María e o sentimento de empatía.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social o valor da liberdade

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- Ser humano colaborador da creación de Deus. - Características da ética universal e a moral católica. - O relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora». - A espiritualidade de María de Nazaret e o sentimento de empatía. - O valor da liberdade.	BLOQUE I. 1. Entender o sentido e a finalidade da acción humana.	1.1. Clasifica accións do ser humano que respectan ou destrúen a Creación. 1.2. Deseña, en pequeno grupo, un plan de colaboración co seu centro educativo no que se inclúen polo menos cinco necesidades e as posibles solucións que o propio grupo levaría a cabo.	CCL, CAA, CSC, CSIEE
	BLOQUE I. 2. Distinguir o fundamental e o máis orixinal da moral católica.	2.1. Expresa a diferenza e complementariedade entre a ética universal e a moral cristiá. 2.2. Resume o fundamental e o máis orixinal da moral católica.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 3. Interpretar o relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora» e algunhas das ensinanzas morais.	3.1. Indica o argumento, as claves de interpretación e algunhas ensinanzas morais que se poden extraer do relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora».	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

	BLOQUE I. 4. Dialogar sobre a espiritualidade cristiá e reflexionar sobre o sentimento de empatía.	4.1. Participa nun debate sobre a espiritualidade cristiá a partir do modelo de María de Nazaret. 4.2. Autoavalía, a partir dunhas claves d e interpretación, o grao persoal de empatía.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 5. Descubrir e valorar a verdadeira liberdade humana.	5.1. Busca solucións, desde o exercicio da liberdade, a un dilema moral.	CCL, CAA, CSC

TEMA 4 Revelación e relación con Deus

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer os principais acontecementos, personaxes e revelacións de Deus na Historia da Salvación.
- Descubrir como o cristián pode relacionarse con Deus.
- Interpretar correctamente o relato bíblico «Deus escoita a Hagar e Ismael».
- Reflexionar de forma persoal sobre a súa espiritualidade e a relación con Deus.
- Recoñecer o valor que ten para o cristián a oración.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Deus revélase na historia. - O cristián relaciónase con Deus e acepta a súa revelación. - O relato bíblico «Deus escoita a Hagar e Ismael». - O sentimento de reflexión persoal e a	BLOQUE II. 1. Coñecer e aceptar que Deus se revela na historia.	1.1. Busca e elixe personaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza a resposta de fe neles.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 2. Describir pautas para relacionarse con Deus.	2.1. Describe como se relaciona o cristián con Deus.	CCL, CAA

espiritualidade de relacionarse con Deus. - O valor da oración.	BLOQUE II. 3. Resumir o relato bíblico «Deus escoita a Hagar e Ismael» e algunhas das ensinanzas que se poden extraer e aplicar hoxe.	3.1. Escribe o argumento, a imaxe de Deus presente no texto e as ensinanzas do relato bíblico «Deus escoita a Hagar e Ismael». 3.2. Investiga a biografía e a resposta de fe de dúas mulleres da Biblia.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 4. Reflexionar e aprender a relacionarse con Deus.	4.1. Participa nun cine-fórum para aprender a relacionarse con Deus. 4.2. Indaga por medio dun cuestionario a súa actual relación con Deus.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 5. Descubrir e aprender o valor da oración.	5.1. Participa nun disco-fórum sobre o valor da oración.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

TEMA 5 Revelación e fe cristiá

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Concibir a fe como resposta á iniciativa salvífica de Deus.
- Valorar a importancia da fe cristiá para superar as dificultades da vida e atopar a verdadeira felicidade e a salvación.
- Interpretar correctamente o relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo».
- Dialogar sobre o don cristián da fe e aprender a escoitar.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social os principais valores e virtudes da fe cristiá.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- A aceptación da revelación: a fe. - A orixinalidade da fe cristiá. - O relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo». - O don da fe e o sentimento de escoitar. - Os valores da fe cristiá.	BLOQUE II. 1. Comprender e valorar que a fe é a resposta á iniciativa salvífica de Deus.	1.1. Interésase por coñecer e valora a resposta de fe ao Deus que se revela.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 2. Expresar a orixinalidade da fe cristiá.	2.1. Identifica a fe cristiá como a fe antropolóxica máis completa e verdadeira. 2.2. Expón as súas investigacións bíblicas sobre a fe.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 3. Expoñer algunhas das principais ensinanzas que se poden extraer do relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo».	3.1. Enumera actitudes e comportamentos que facilitan ou impiden a fe. 3.2. Expresa algunha das ensinanzas que se poden extraer para a vida actual do relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo».	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 4. Dialogar sobre a fe e expresar vivencias sobre o sentimento de escoitar.	4.1. Participa nun debate sobre o don da fe formulado nun disco-fórum. 4.2. Escoita e respecta os sentimentos dos demais.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE
	BLOQUE II. 5. Expresar os valores e virtudes da fe cristiá.	5.1. Participa nun cine-fórum sobre os valores da fe.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

TEMA 6 *Como interpretar a Biblia*?

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comprender as principais características xerais da Biblia.
- Identificar os principais criterios que propón a Igrexa católica para interpretar a Biblia.
- Interpretar, segundo os criterios que propón a Igrexa católica, o relato bíblico de «A historia de Xonás».
- Experimentar a lectio divina e expresar o sentimento de comunicarse.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social o valor da amizade.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Características xerais e clasificación dos libros da Biblia. - Orixe, composición e interpretación dos Libros Sagrados. - O relato bíblico «A historia de Xonás». - A *Lectio Divina* e o sentimento de comunicarse. - O valor da amizade.	BLOQUE II. 1. Coñecer e definir a estrutura e organización da Biblia.	1.1. Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 2. Coñecer e respectar os criterios do maxisterio da Igrexa en torno á interpretación bíblica.	2.1. Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na *dei verbum* en torno á interpretación da Biblia valorándoos como necesarios.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 3. Interpretar o relato «A historia de Xonás», seguindo os criterios católicos..	3.1. Expón a interpretación e as ensinanzas do relato «A historia de Xonás».	CCL, CAA
	BLOQUE II. 4. Descubrir os bos sentimentos que produce dialogar con Deus por medio da Biblia. 5. Recoñecer na	4.1. Segue unhas pautas e practica a *lectio divina*. 5.1. Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos.	CCL, CAA, CSC, SIEP

	inspiración a orixe da sacralidade do texto bíblico.		
	BLOQUE II. 6. Describir valores e calidades da verdadeira amizade.	6.1. Participa nun debate sobre os valores e calidades da amizade.	CCL, CAA, CSC

TEMA 7 *O Deus cristián*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer as principais verdades da fe cristiá sobre a Santísima Trindade.
- Comparar a orixinalidade do Deus trino do cristianismo coa experiencia de Deus noutras relixións, especialmente con respecto ao xudaísmo e ao islamismo.
- Apreciar os valores morais e relixiosos que se poden extraer do relato bíblico «A parábola do fillo pródigo».
- Desenvolver a espiritualidade e o sentimento cristián interiorizando as calidades do Deus un e trino na súa personalidade.
- Descubrir e aplicar na vida persoal e social o valor da identidade persoal.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Xesucristo revela a Deus como Trindade. - Orixinalidade do Deus cristián. - O relato bíblico «A parábola do fillo pródigo».	BLOQUE III. 1. Mostrar interese por recoñecer o carácter relacional da divindade na revelación de Xesús.	1.1. Coñece e describe as características do Deus cristián. 1.2. Le relatos mitolóxicos, localiza trazos das divindades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián.	CCL, CD, CAA, CSC, SIEP, CCEC

- Calidades de Deus un e trino e o sentimento cristián. - O valor da fraternidade.	BLOQUE III. 2. Descubrir a orixinalidade do Deus cristián respecto ás outras relixións monoteístas.	2.1. Compara a orixinalidade do Deus trino do cristianismo coa experiencia de Deus noutras relixións.	CCL, CAA, CSC
	BLOQUE III. 3. Describir o argumento, claves de interpretación e ensinanza principal do relato bíblico «A parábola do fillo pródigo».	3.1. Explica o argumento e ensinanza principal do relato bíblico «A parábola do fillo pródigo». 3.2. Analiza e extrae conclusións dun vídeo sobre a relación con Deus.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE III. 4. Desenvolve a espiritualidade a partir dos atributos de Deus e experimenta o sentimento do amor cristián.	4.1. Investiga na Biblia sobre os atributos do Deus cristián. 4.2. Interioriza atributos de Deus e desenvolve a espiritualidade. 4.3. Participa nun disco-fórum sobre o sentimento cristián.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE III. 5. Vincular o sentido comunitario da Trindade coa dimensión relacional humana. 6. Comprender o valor da identidade persoal.	5.1. Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita o outro para alcanzar a súa identidade a semellanza de Deus. 6.1. Participa nun cine-fórum sobre Xesús, como o maior exemplo de identidade persoal.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

TEMA 8 *Fe, Credo e vida eterna*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Concibir o Credo como síntese da acción salvífica de Deus na historia.
- Interpretar correctamente as principais verdades de fe sobre a vida eterna.
- Comprender o significado e simboloxía do relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo».
- Coñecer e meditar os textos bíblicos sobre a vida eterna desde o sentimento de recollemento.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social o valor de compartir.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- O Credo, síntese da acción salvífica de Deus na historia. - Características e verdades de fe da escatoloxía cristiá. - O relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo». - Os textos bíblicos sobre a vida eterna e o sentimento de recollemento. - O valor de cambiar.	BLOQUE III. 1. Descubrir o carácter histórico da formulación do Credo cristián. 2. Recoñecer as verdades da fe cristiá presentes no Credo.	1.1. Confecciona materiais onde se expresan os momentos relevantes da historia salvífica e relaciónaos coas verdades de fe formuladas no Credo. 2.1. Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.	CCL CD CAA CSC CCEC
	BLOQUE III. 3. Resumir as principais verdades da fe cristiá sobre a vida eterna.	3.1. Define o que é a escatoloxía cristiá e as verdades de fe da resurrección, o ceo e o inferno.	CCL CD CAA CSC
	BLOQUE III. 4. Comprender o significado e as claves necesarias para interpretar correctamente o relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo».	4.1. Describe o significado e principal ensinanza do relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo».	CCL CD CAA CSC CCEC
	BLOQUE III. 5. Reflexionar sobre a vida eterna desde o sentimento de recollemento.	5.1. Investiga coa Biblia e extrae conclusións sobre a vida eterna. 5.2. Dialoga sobre o sentimento de recollemento e paz interior.	CCL CD CAA CSC CSIEE
	BLOQUE III. 6. Concienciarse sobre o valor da conversión cristiá.	6.1. Participa nun cine-fórum sobre o valor e a experiencia de cambiar de vida.	CCL CD CAA CSC CCEC

TEMA 9 *A Igrexa católica*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Relacionar a Xesucristo como fundador da Igrexa e da súa actividade misioneira.
- Identificar o misterio e as principais características da Igrexa católica.
- Interpretar correctamente o relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña».
- Desenvolver e expresar o sentimento e o valor da sociabilidade a partir dunha canción relixiosa.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social o valor da solidariedade.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- Expansión da igrexa, as primeiras comunidades. - As notas da Igrexa. - O relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña». - Espiritualidade do canto relixioso e sociabilidade. - O valor da solidariedade.	BLOQUE IV. 1. Comprender a expansión do cristianismo a través das primeiras comunidades cristiás.	1.1. Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiás e describe as súas características. 1.2. Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do cristianismo no mundo pagán.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 2. Xustificar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica.	2.1. Describe e valora a raíz da unidade e santidade da Igrexa. 2.2. Elabora materiais, utilizando as Tecnoloxías da Información e a Comunicación, onde se reflicte a universalidade e apostolicidade da Igrexa.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 3. Narrar o argumento e extraer unha ensinanza persoal do relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña».	3.1. Resume o argumento e a ensinanza que se extrae do relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña». 3.2. Investiga coa Biblia sobre a misión da Igrexa.	CCL, CD, CAA, CSC

	BLOQUE IV. 4. Desenvolver o sentimento de espiritualidade por medio dunha canción relixiosa e de sociabilidade.	4.1. Participa nun disco-fórum sobre o tema «Pescador de homes». 4.2. Avalía e reflexiona sobre o seu grao de sociabilidade e convivencia.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE
	BLOQUE IV. 5. Experimentar o valor da solidariedade.	5.1. Analiza, toma conciencia e aplica o valor da solidariedade.	CCL, CD, CAA, CSC

TEMPORALIZACIÓN SEGUNDO E.S.O.

Estes contidos están recollidos en 9 unidades didáctcas que se distribúen tratando 3 unidades en cada trimestre.
NO SEGUNDO CURSO DA ESO, ESTA ÁREA CONTA CON 1 HORA SEMANAL

1º TRIMESTRE

UNIDADE 1 ***Deus, persoa e relixión***

UNIDADE 2 ***Dignidade e vida cristiá***

UNIDADE 3 ***Acción humana e moral católica***

2º TRIMESTRE

UNIDADE 4 ***Revelación e relación con Deus***

UNIDADE 5 ***Revelación e fe cristiá***

UNIDADE 6 ***Como interpretar a Biblia?***

3º TRIMESTRE

UNIDADE 7 ***O Deus cristián***

UNIDADE 8 ***Fe, Credo e vida eterna***

UNIDADE 9 ***A Igrexa católica***

4º ESO

Obxectivos xerais da área de Relixión Católica para 4º de Educación Secundaria:

1. Identificar e comparar criticamente desde as competencias clave as características das relixións universais na historia e a vida cotiá.
2. Coñecer e valorar correctamente as características e achegas da experiencia relixiosa e a revelación de Deus á persoa e á sociedade actual.
3. Investigar e aplicar as ensinanzas e a relación entre Deus e a historia da Igrexa desde a Idade Moderna ata a Idade Contemporánea.
4. Fundamentar correctamente a relación existente entre Xesucristo, o Mesías, e a moral católica da vida pública no mundo contemporáneo.
5. Coñecer e valorar positivamente a relación existente entre Xesucristo, a Igrexa e a súa misión salvadora e humanizadora de felicidade para a persoa e a sociedade.
6. Comprender e aplicar as características do sacramento do Matrimonio en relación coa Igrexa, a vida persoal e a sociedade actual.
7. Expresar e explicar as características, achegas actuais, aplicacións e relacións existentes entre a fe cristiá e a moral cristiá da sexualidade.
8. Identificar e aplicar a situacións actuais as características da autoridade e a verdade na Biblia e na Igrexa.
9. Coñecer desde as competencias clave as achegas dos cristiáns para construír a civilización do amor no mundo actual, e tomar conciencia delas.
10. Desenvolver a intelixencia espiritual por medio das competencias clave, a reflexión e interiorización de experiencias para o desenvolvemento da paz, a actitude relixiosa, o agradecemento, a práctica da fe cristiá, a comunicación con Xesús, a poesía amorosa, a afectividade, a verdade e a espiritualidade ecolóxica.
11. Promover a intelixencia emocional por medio do coñecemento e a vivencia dos sentimentos de busca de sentido, éxtase relixiosa, aproveitamento do tempo, entrega persoal, namoramento, sinceridade, eternidade e salvar o matrimonio.
12. Tomar conciencia da importancia de interiorizar e practicar os valores do diálogo, fidelidade, compromiso social, crítica moral, coherencia persoal e cristiá, amor, verdade, seguir un bo mestre e cambiar o mundo.

TEMA 1 *Relixións universais*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer e valorar a vida, a busca e as ensinanzas de Buda.
- Comparar as principais características do hinduísmo, budismo, xudaísmo, cristianismo e islamismo e as diversas respostas que dan para atopar o sentido da vida.
- Investigar os valores que se propoñen no relato bíblico «Rut, a estranxeira».
- Meditar sobre a espiritualidade da paz e o sentimento de busca de sentido.
- *Descubrir e expresar o valor do diálogo.*

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- O desexo de atoparse con Deus. - As relixións: busca do sentido da vida. - O relato bíblico «Rut, a estranxeira». - A espiritualidade da paz interior e o sentimento de busca de sentido. - O valor do diálogo.	BLOQUE I. 1. Resumir a vida e as ensinanzas de Buda.	1.1. Redacta datos sobre a vida e as ensinanzas de Buda.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE I. 2. Aprender e memorizar os principais trazos comúns das relixións.	2.1. Identifica e clasifica os trazos principais (ensinanza, comportamento e culto) das relixións monoteístas. 2.2. Busca información e preséntalle ao grupo as respostas das distintas relixións ás preguntas sobre o sentido da vida.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE I. 3. Investigar os valores que se propoñen no relato bíblico «Rut, a estranxeira».	3.1. Le e resume o argumento e a ensinanza do relato bíblico «Rut, a estranxeira». 3.2. Describe valores necesarios para mellorar situacións	CCL, CD, CAA, CSC, CEC

		conflitivas actuais relacionadas coas relixións.	
	BLOQUE I. 4. Recapacitar sobre a paz nas relixións e a busca de sentido.	4.1. Recapacita e medita sobre a paz. 4.2. Participa en debates sobre a busca de sentido da vida.	CCL, CD, CAA, CSC, CEC
	BLOQUE I. 5. Reflexionar sobre o valor do diálogo.	5.1. Autoavalía a súa capacidade de diálogo.	CCL, CAA, CSC, CEC

TEMA 2 *Experiencia relixiosa e revelación de Deus*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar as principais características da experiencia relixiosa e a experiencia cristiá.
- Diferenciar a intervención de Deus na historia fronte aos esforzos do ser humano na busca de sentido.
- Tomar conciencia das ensinanzas morais e relixiosas que propón o relato bíblico «Noé e o diluvio universal».
- Investigar sobre a actitude relixiosa e a éxtase relixiosa.
- Descubrir e apreciar o valor de seguir un bo mestre.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- Experiencia relixiosa e experiencia cristiá. - A experiencia cristiá, plenitude da revelación relixiosa. - O relato bíblico «Noé e o diluvio universal». - Actitude relixiosa e éxtase relixiosa. - O valor de seguir un bo mestre.	BLOQUE I. 1. Explicar en que consisten a experiencia relixiosa e a experiencia cristiá.	1.1. Define brevemente a experiencia relixiosa e a experiencia cristiá. 1.2. Describe a experiencia relixiosa de Xesús.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE I. 2. Comparar e distinguir a intervención de Deus na historia dos intentos humanos de resposta á busca de sentido.	2.1. Razoa por que a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa. 2.2. Analiza e debate as principais diferenzas entre a revelación de Deus e as relixións.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 3. Enumerar os feitos e ensinanzas relixiosos do relato bíblico «Noé e o diluvio universal».	3.1. Resume o argumento e a ensinanza que se extrae do relato bíblico «Noé e o diluvio universal». 3.2. Participa en debates sobre ensinanzas presentes no texto.	CCL, CD, CAA, CSC

	BLOQUE I. 4. 4. Descubrir a actual actitude relixiosa e experimentar o sentimento de éxtase relixiosa.	4.1. Analiza e reflexiona sobre a súa actitude relixiosa. 4.2. Participa nun disco-fórum sobre a contemplación.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 5. Identificar a Xesús de Nazaret como o mellor mestre para a vida.	5.1. Participa nun cine-fórum sobre o valor de seguir un bo mestre.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

TEMA 3 *Deus, historia e Igrexa*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

-
- Recoñecer a fidelidade de Deus e a súa alianza co ser humano na Historia da Salvación.
- Investigar a dobre realidade, humana e divina, da historia da Igrexa na Idade Moderna e na Idade Contemporánea.
- Interpretar correctamente o relato bíblico «O profeta Xeremías».
- Desenvolver e vivenciar a dimensión espiritual por medio do agradecemento e o sentimento de aproveitar o tempo.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social o valor da fidelidade.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- A fidelidade de Deus á alianza co ser humano. - A dobre realidade da Igrexa na historia da Idade Moderna e da Idade Contemporánea. - O relato bíblico de «O profeta Xeremías». - O agradecemento e o	BLOQUE II. 1. 1. Recoñecer e valorar as accións de Deus fiel ao longo da historia.	1.1. Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.	CCL, CAA, CSC
	BLOQUE II. 2. Expresar a dobre dimensión, humana e divina e de acertos e	2.1. Resume en que consiste a dobre realidade da Igrexa na historia.	CCL, CD, CAA, CSC

sentimento de aproveitar o tempo. - O valor da fidelidade.	erros, que se dan na vida da persoa e na historia da Igrexa.	2.2. Extrae conclusións sobre a historia da Igrexa nos séculos XV a XXI.	
	BLOQUE II. 3. Indicar a principal ensinanza moral e relixioso do relato bíblico «O profeta Xeremías».	3.1. Expresa o argumento e principal ensinanza do relato bíblico «O profeta Xeremías». 3.2. Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que recoñece a fidelidade de Deus.	CCL, CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	BLOQUE II. 4. Reflexionar e experimentar a espiritualidade de agradecemento e o sentimento de aproveitar o tempo.	4.1. Dialoga sobre a dimensión espiritual do agradecemento. 4.2. Reflexiona sobre o sentimento de aproveitar o tempo.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 5. Concienciarse sobre o valor da fidelidade.	5.1. Participa nun cine-fórum sobre a fidelidade.	CCL, CD, CAA, CSC

TEMA 4 *O mesías e a moral da vida pública*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Identificar a Xesucristo como o Servidor, Mesías Salvador e sufridor de Deus, anunciado e revelado na Biblia.
- Investigar as principais características da moral católica da vida pública.
- Analizar criticamente os valores e antivalores que se describen no relato bíblico «A historia do rei Saúl».
- Familiarizarse coa práctica da fe cristiá e o sentimento de sufrimento.
- Descubrir e aplicar o valor do compromiso social.

APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- A figura mesiánica do Servo de Iavé. - Características da moral católica da vida pública. - O relato bíblico «A historia do rei Saúl». - A práctica da fe cristiá e o sentimento de sufrimento. - O valor do compromiso social.	BLOQUE II. 1. Comparar e apreciar a novidade entre o Mesías sufridor e o Mesías político.	1.1. Identifica, clasifica e compara os trazos do Mesías sufridor e do Mesías político. 1.2. Esfórzase por comprender a novidade do Mesías sufridor como criterio de vida.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 2. Sintetizar as características da moral católica da vida pública.	2.1. Argumenta desde os principios da moral católica da vida pública.	CCL, CAA, CSC
	BLOQUE II. 3. Describir as ensinanzas persoais e sociais que se poden extraer do relato bíblico «A historia do rei Saúl».	3.1. Resume e extrae unha ensinanza do relato bíblico «A historia do rei Saúl». 3.2. Expón as calidades dun bo gobernante segundo a Biblia.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 4. Valorar a importancia de practicar a fe e o sentimento de sufrimento.	4.1. Reflexiona ante dilemas morais que formula a vida pública. 4.2. Participa nun cine-fórum sobre o sentido do sufrimento.	CCL, CAA, CSC
	BLOQUE II. 5. Estimar o valor do compromiso social.	5.1. Aplica o método ver-xulgar-actuar ante un problema actual da sociedade e a política.	CCL, CAA, CSC, CSIEE

TEMA 5 *Xesucristo, Igrexa e misión*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Descubrir que a iniciativa de Cristo a colaborar na súa misión xera unha comunidade que dá orixe á Igrexa.
- Interiorizar compromisos cristiáns que van encamiñados a actualizar a misión de Xesús.
- Coñecer e interpretar correctamente o relato bíblico «Xesús chama os primeiros discípulos».
- Recoñecer como a comunicación con Xesús xera o sentimento de entrega persoal.
- Descubrir e aplicar, na vida persoal e social, o valor da crítica moral.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- A chamada de Xesús a colaborar con El xera unha comunidade. - Compromisos para actualizar a misión de Xesús. - O relato bíblico «Xesús chama os primeiros discípulos». - Comunicación con Xesús e sentimento de entrega persoal. - O valor da crítica moral.	BLOQUE III. 1. Descubrir a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a Igrexa.	1.1. Localiza, selecciona e argumenta en textos evanxélicos a chamada de Xesús.	CCL, CAA, CSC
	BLOQUE III. 2. Achar compromisos cristiáns para actualizar a misión de Xesús.	2.1. Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE III. 3. Coñecer e apreciar o convite de Xesús a colaborar na súa misión.	3.1. Resume e explica o argumento, as ensinanzas e a simboloxía da pesca milagrosa. 3.2. Le de xeito comprensivo un evanxeo, identifica e describe a misión	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

		salvífica de Xesús.	
	BLOQUE III. 4. Constatar e expresar como a comunicación con Xesús xera o sentimento de entrega persoal.	4.1. Imaxina e expresa que lle comunicaría a Xesús. 4.2. Participa nun cine-fórum sobre a entrega persoal.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE III. 5. Aprender a ver, xulgar e actuar cristiamente.	5.1. Describe como ser críticos e evitar ser manipulados polos medios de comunicación social.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE

TEMA 6 *Xesucristo, sacramentos e Matrimonio*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comprender o sacramento do Matrimonio en relación complementaria cos sacramentos da Igrexa católica.
- Coñecer as principais características do sacramento do Matrimonio e a súa liturxia.
- Valorar a orixinalidade do amor cristián no texto bíblico do «Canto ao amor cristián».
- Coñecer e vivenciar a espiritualidade amorosa e o sentimento de salvar o matrimonio.
- Aprender a actuar con coherencia persoal e cristiá.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- Os sacramentos e a súa clasificación. - Características dos sacramentos da Igrexa católica e do sacramento do Matrimonio. - O texto bíblico «Canto ao amor cristián». - Poesía amorosa da	BLOQUE III. 1. Resumir as principais características dos sacramentos da Igrexa católica.	1.1. Clasifica e define os sacramentos da Igrexa católica.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE III. 2. Sintetizar o sacramento do Matrimonio e a súa liturxia.	2.1. Describe en que consiste o sacramento do Matrimonio e cal é a súa liturxia.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE III.	3.1. Le o texto bíblico do	CCL,

Biblia e o sentimento de salvar o matrimonio. - O valor da coherencia persoal e cristiá.	3. Enumerar as características máis orixinais do amor cristián segundo o texto bíblico do «Canto ao amor cristián».	«Canto ao amor cristián» e expresa en que consiste este amor.	CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE III. 4. Expresar a espiritualidade amorosa e o sentimento de fortalecer o vínculo matrimonial.	4.1. Reflexiona e expresa creativamente a espiritualidade amorosa. 4.2. Participa nun cine-fórum sobre como salvar un matrimonio.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE III. 5. Argumentar ante dilemas con coherencia persoal e cristiá.	5.1. Participa nun role-playing a partir dun dilema sobre o casamento.	CCL, CAA, CSC

TEMA 7 *Igrexa moral e sexualidade*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Valorar a importancia de desenvolver a sexualidade humana de forma integral, humana, moral e cristiá.
- Coñecer as principais características, fundamentos, principios éticos e comportamentos da moral católica da sexualidade humana.
- Interpretar correctamente os dous relatos bíblicos sobre «A creación do home e a muller».
- Percibir e expresar a importancia da afectividade e o sentimento de namoramento.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social o valor do amor.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- A pertenza a Cristo na Igrexa ilumina todas as dimensións do ser humano. - Características, fundamentos, principios éticos e comportamentos da moral católica da sexualidade humana. - Os relatos bíblicos de «A Creación do home e a muller». - Afectividade e sentimento de namoramento. - O valor do amor.	BLOQUE IV. 1. Sintetizar os trazos fundamentais da sexualidade humana.	1.1. Expón o que é a sexualidade humana.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 2. Resumir as características máis importantes da moral católica da sexualidade humana.	2.1. Describe as características máis importantes da moral católica da sexualidade humana.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 3. Aplicar as claves para interpretar correctamente os dous relatos bíblicos de «A Creación do home e a muller» e indicar as súas ensinanzas.	3.1. Expresa o significado dos relatos bíblicos de «A creación do home e a muller».	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 4. Descubrir e valorar que Cristo xera unha forma nova de usar a razón e a liberdade, e de expresar a afectividade da persoa.	4.1. Elabora xuízos a partir de testemuños que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade. 4.2. Expresa o seu sentimento cara a Cristo por medio dunha poesía.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 5. Discernir o verdadeiro amor.	5.1. Resolve un dilema moral relacionado co verdadeiro amor.	CCL, CAA, CSC, CSIEE, CCEC

TEMA 8 *Igrexa, autoridade e verdade*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Distinguir entre autoritarismo e a autoridade positiva, ao servizo da xustiza, a liberdade e a verdade.
- Descubrir que a Igrexa e a súa autoridade están ao servizo da verdade sobre Deus e sobre o ser humano.
- Coñecer os valores da fe en Deus, a verdade e a auténtica autoridade que propón o relato bíblico «Susana, Daniel e os dous xuíces».
- Descubrir e defender a verdade do ser humano e experimentar o sentimento de sinceridade.
- Aplicar á vida persoal e social o valor da verdade.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	**CC**
- Autoridade positiva e autoritarismo. - A autoridade eclesial ao servizo da verdade. - O relato bíblico «Susana, Daniel e os dous xuíces». - A verdade do ser humano e o sentimento de sinceridade. - O valor da verdade.	BLOQUE IV. 1. Diferenciar entre autoridade positiva e autoritarismo.	1.1. Define e diferencia os termos autoridade legal e xusta, autoridade moral e autoritarismo. 1.2. Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica como recoñece nelas a verdade.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 2. Distinguir que a autoridade está ao servizo da verdade.	2.1. Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano. 2.2. Recoñece e valora na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.	CCL, CD, CAA, CSC

	BLOQUE IV. 3. Expresar o argumento e a mensaxe relixiosa e moral do relato bíblico «Susana, Daniel e os dous xuíces».	3.1. Sintetiza o argumento e a mensaxe relixiosa do relato bíblico «Susana, Daniel e os dous xuíces».	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 4. Reflexionar sobre a defensa da verdade do ser humano e a sinceridade.	4.1. Enumera acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano. 4.2. Analiza o seu nivel persoal de sinceridade.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 5. Indagar sobre o valor da verdade.	5.1. Participa nun disco-fórum sobre a verdade.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

TEMA 9 *Os cristiáns e a civilización do amor*

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer e apreciar a misión da Igrexa de estender o Reino de Deus na Terra.
- Describir os cristiáns como construtores da civilización do amor.
- Interpretar correctamente o relato bíblico «O ceo novo e a terra nova».
- Experimentar e valorar a espiritualidade ecolóxica e o sentimento de eternidade.
- Descubrir e aplicar á vida persoal e social o valor de cambiar o mundo.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**	
- A misión da Igrexa no mundo. - Características da civilización do amor que constrúen os cristiáns por todo o mundo. - O relato bíblico «O ceo novo e a terra nova». - Espiritualidade ecolóxica e sentimento de eternidade. - O valor de cambiar o mundo.	BLOQUE IV. 1. Resumir a misión da Igrexa e a súa relación co Reino de Deus.	1.1. Sintetiza por escrito en que consiste a misión da Igrexa e a súa relación co Reino de Deus.	CCL, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 2. Relacionar a misión do cristián coa construción do mundo.	2.1. Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiásticas do seu contorno que colaboran na construción da civilización do amor.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 3. Indicar algunhas claves para interpretar correctamente o relato bíblico «O ceo novo e a terra nova».	3.1. Cumpre a ficha do relato bíblico «O ceo novo e a terra nova». 3.2. Responde afirmacións erróneas con argumentos propios.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 4. Desenvolver e vivenciar a espiritualidade ecolóxica e o sentimento de eternidade.	4.1. Explica a importancia de valorar cada persoa, cada cousa e cada momento. 4.2. Participa nun cine-fórum sobre a vida eterna.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 5. Comprender o valor de cambiar o mundo.	5.1. Interioriza e enumera comportamentos necesarios para cambiar o mundo.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE, CCEC

TEMPORALIZACIÓN CUARTO E.S.O.

Estes contidos están recollidos en 9 unidades didáctcas que se distribúen tratando 3 unidades en cada trimestre.
NO CUARTO CURSO DA ESO, ESTA ÁREA CONTA CON 1 HORA SEMANAL

1º TRIMESTRE

UNIDADE 1 *Relixións universais*

UNIDADE 2 *Experiencia relixiosa e revelación de Deus*

UNIDADE 3 *Deus, historia e Igrexa*

2º TRIMESTRE

UNIDADE 4 *O mesías e a moral da vida pública*

UNIDADE 5 *Xesucristo, Igrexa e misión*

UNIDADE 6 *Xesucristo, sacramentos e Matrimonio*

3º TRIMESTRE

UNIDADE 7 *Igrexa moral e sexualidade*

UNIDADE 8 *Igrexa, autoridade e verdade*

UNIDADE 9 *Os cristiáns e a civilización do amor*

2º BACH

OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO

No marco da LOMCE, o Bacharelato ten como finalidade proporcionar ao alumnado formación, madurez intelectual e humana, coñecementos e habilidades que lles permitan desenvolver funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia. Así mesmo, capacitará ao alumnado para acceder á educación superior.

O Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución Española así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa.
b) Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacíficamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar críticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.
d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá e, no seu caso, a lingua cooficial da súa comunidade autónoma.
f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
h) Coñecer e valorar críticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e a mellora da súa contorna social.
i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
j) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente.
k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
m) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria

OBXECTIVOS XERAIS PARA A MATERIA DE RELIXIÓN CATÓLICA

A educación, entendida como un proceso que pretende o pleno desenvolvemento da personalidade do alumnado, favorece a maduración do conxunto das súas dimensións, axudándolle a formarse a súa identidade á vez que lle introduce de maneira activa na sociedade.

A dimensión relixiosa, co seu sentido globalizador, é unha das que máis contribúe ao logro dunha auténtica maduración da persoa. O carácter integral da educación reclama unha concepción da realidade, unha cosmovisión, na que se descobre o verdadeiro sentido do que uno é e do que fai.

A etapa de Bacharelato supón, desde o punto de vista psicoevolutivo, a procura da autonomía, o que leva un permanente contraste entre o presente e a tradición para afrontar o futuro. O alumnado comeza a reler a súa historia á luz da súa propia experiencia, cuestionando o depósito transmitido de saberes, crenzas e experiencias recibidas.

O ensino da relixión católica axuda a iluminar a historia persoal e social, a respectar e interpretar o conxunto de valores e significados presentes na realidade, ofrecendo claves de interpretación que dan sentido ao que facemos.

O artigo 24 do Real Decreto 1105/2014, establece que o Bacharelato ten a finalidade de proporcionar ao alumnado formación, madurez intelectual e humana, coñecementos e habilidades que lle permita desenvolver funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia. Aos devanditos logros pode contribuír de maneira satisfactoria o ensino da relixión, facilitando o desenvolvemento do xuízo crítico, ensinando a observar e analizar a realidade con respecto, en claves de liberdade, responsabilidade, verdade e apertura á cuestión do sentido.

O presente currículo toma en consideración a aprendizaxe por competencias busca, desde a antropoloxía cristiá, a consecución e dominio das mesmas. Dado que a competencia supón unha combinación de habilidades prácticas, coñecementos, motivación, valores éticos, actitudes, emocións e outros compoñentes sociais, esfórzase por reflectir a achega específica que este ensino ofrece ao proceso humanizador que leva a educación.

A importancia que a materia de relixión outorga á inculturación da fe, nos distintos contextos, é un feito positivo que a converte nun magnífico instrumento para a comunicación e o diálogo nun mundo cada vez máis plural. Á súa vez, asume como punto de partida os obxectivos que se fixan na etapa para o desenvolvemento das diversas capacidades.

Convén destacar no haber desta materia a axuda á promoción dos dereitos humanos e ao exercicio da verdadeira cidadanía, fomentando a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa. Preocúpase tamén de conseguir no alumnado unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma, desde un espírito crítico e construtivo.

Non menos importante é a axuda que presta ao alumnado para coñecer e valorar críticamente, desde unha cosmovisión cristiá, as realidades do mundo contemporáneo e os seus antecedentes históricos, destacando o labor da Igrexa en todo o enriquecemento cultural.

Esta materia promove tamén o desenvolvemento da sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, mostrando a beleza, a verdade e o ben como fontes do enriquecemento persoal e cultural.

Para o logro destes obxectivos, a través dos procesos de ensino-aprendizaxe, o currículo de relixión en Bacharelato propón a división dos seus contidos en catro bloques temáticos: antropoloxía cristiá, doutrina social da Igrexa, relación razón, fe e ciencia e, por último, a Igrexa como xeradora de cultura ao longo da historia. Deste xeito, preténdese que o alumnado dispoña dos suficientes coñecementos, procedementos e actitudes que lle permita dar resposta, desde a cosmovisión cristiá, aos retos que lle presenta o mundo contemporáneo.

Os contidos procedimentales da materia de relixión católica facilitan estratexias e procedementos fundamentais para a comprensión do feito cristián. Estes contidos adquírense ao longo do desen-

volvemento curricular e colaboran, de maneira eficaz, á consecución das competencias asignadas no currículo de Bacharelato. Concretamente os contidos procedimentales de Relixión Católica desenvolverán especialmente as seguintes competencias: Comunicación lingu?ística, Aprender a aprender, Competencias sociais e cívicas e Conciencia e expresións culturais.

Entre os contidos procedimentales básicos da materia de Relixión Católica atopamos os seguintes:

Observación da realidade. O feito relixioso nace da apertura do ser humano á realidade total. A materia de Relixión Católica pretende colaborar na formación da dimensión natural que nace do asombro ante o real e empúxanos a preguntas últimas sobre o sentido. Observar é máis que ver e require dun adestramento en disposicións específicas que non rehúyan as dimensións espirituais do real.

Procura de información, manexo e interpretación de fontes bíblicas. O estudo do cristianismo require o manexo das Sacras Escrituras e textos referidos ás mesmas que forman parte do corpus teolóxico acumulado ao longo da historia.

Reflexión crítica. O desenvolvemento da materia axuda a coñecer a xénese das ideas dominantes, a detectar prexuízos fronte á verdade, a examinar con profundidade as propias ideas e sentimentos fundamentais.

Exposición e argumentación respectuosa das crenzas relixiosas propias e alleas. A materia de Relixión Católica contribúe á formación de competencias que permitan expoñer e defender a racionalidade das propias crenzas relixiosas e o respecto polas alleas.

Por último, hai que destacar que a materia contribúe á consecución de contidos de carácter actitudinal que son coherentes cos obxectivos de cada etapa. Permite coñecer e apreciar os valores e normas básicas de convivencia; desenvolver hábitos de traballo, esforzo e responsabilidade no estudo; a confianza en si mesmo para un desenvolvemento adecuado da personalidade. Tamén favorece de maneira directa a adquisición de habilidades para a prevención e resolución pacífica de todo tipo de conflitos e o coñecemento, comprensión e respecto das diferentes culturas. Por outra banda, favorece o respecto pola diversidade entre persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación.

A aprendizaxe desta materia ha de contribuír a que os alumnos e alumnas desenvolvan as seguintes capacidades:

1. Recoñecer e respectar a necesidade de sentido no home.
2. Comparar manifestacións históricas que permitan desvelar desde sempre o sentido relixioso do ser humano.
3. Dar razón da raíz divina da dignidade humana.
4. Identificar e contrastar no momento actual diversas respostas de sentido.
5. Coñecer e valorar o contexto en que nace e o ensino da doutrina social da Igrexa.
6. Identificar a dignidade humana como clave para unha convivencia xusta entre os homes, diferenciándoa dos recoñecementos que o Estado realiza a través das leis.
7. Coñecer e aplicar os principios fundamentais da doutrina social da Igrexa a diversos contextos.
8. Coñecer e distinguir os diferentes métodos utilizados pola persoa para coñecer a verdade.
9. Coñecer e aceptar con respecto os momentos históricos de conflito entre a ciencia e a fe, sabendo dar razóns xustificadas da actuación da Igrexa.
10. Ser consciente da necesidade de relación entre ciencia e ética para que exista verdadeiro progreso humano.
11. Coñecer e comparar diferentes acepcións do termo cultura.
12. Ser consciente que a persoa é xeradora de cultura.
13. Caer na conta do cambio que o monacato introduce na configuración do tempo e o traballo.

CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS

Tal e como se describe na LOMCE, todas as áreas ou materias do currículo deben participar no desenvolvemento das distintas competencias do alumnado. Estas, de acordo coas especificacións da lei, son:
1.º Comunicación lingüística.
2.º Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
3.º Competencia dixital.
4.º Aprender a aprender.
5.º Competencias sociais e cívicas.
6.º Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
7.º Conciencia e expresións culturais.

No proxecto de Relixión Católica para 2º de Bacharelato, tal e como suxire a lei, potenciouse o desenvolvemento da competencia de **comunicación lingüística.** Esta competencia profunda nas habilidades de escoita, comprensión e exposición de mensaxes orais e escritos, que na etapa de Bacharelato requiren un maior nivel de desenvolvemento, e uns recursos máis complexos para manexarse nuns contextos comunicativos máis diversos e de nivel cognitivo superior. Non se limita esta competencia á mellora das habilidades lingüísticas, pois inclúe o desenvolvemento de todos os elementos expresivos, en especial os de carácter audiovisual.

A materia de Relixión Católica utiliza unha terminoloxía propia que permitirá ao alumnado incorporar esta linguaxe e os seus termos para utilizalos nos momentos adecuados coa suficiente propiedade. Así mesmo, a comunicación dos resultados de investigacións e outros traballos que realicen favorece o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística. As lecturas e os debates que levarán a cabo nas unidades didácticas da materia permitirán tamén a familiarización e uso da linguaxe relixiosa: filosófico e teolóxico-bíblico.

En canto á **competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía** os estudantes de bacharelato que opten pola materia de Relixión Católica poderán valorar a importancia do método científico na área das ciencias relixiosas.

A **competencia dixital** desenvólvese fomentando a procura, selección e utilización de información en medios dixitais, ademais de permitir que o alumnado se familiarice cos diferentes códigos, formatos e linguaxes nos que se presenta a información científica (datos estatísticos, representacións gráficas, táboas...). A utilización das tecnoloxías da información e a comunicación na aprendizaxe da relixión para comunicarse, solicitar información, retroalimentala, simular e visualizar situacións, para a obtención e o tratamento de datos, etc., é un recurso útil que contribúe a mostrar unha visión actualizada da socioloxía relixiosa dun país.

O amplísimo caudal de información que se pode obter da internet, en permanente aumento, debe ser adquirido, seleccionado adecuadamente e asimilado para transformalo nun coñecemento adecuado. Tratarase de mellorar a procura selectiva de información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), a súa análise, ordenación, interpretación e análise, para proceder á síntese e á elaboración de pequenos informes, para ser expostos e debatidos na aula.

A adquisición da **competencia para aprender a aprender** fundaméntase nesta materia no carácter instrumental de moitos dos coñecementos adquiridos. Ao tempo de operar con modelos

teóricos tamén se fomenta a imaxinación, a análise, os dotes de observación da contorna, a iniciativa, a creatividade e o espírito crítico, o que favorece a aprendizaxe autónoma. Expóñense as diferentes paradigmas existentes sobre temas relixiosos clave, como son a relixiosidade popular, o indiferentismo relixioso, o ateísmo, as vocacións relixiosas, o mesmo fenómeno relixioso, as seitas e outras manifestacións da relixiosidade innata do ser humano. O alumnado vai construíndo o seu propio coñecemento e fundamentando as súas argumentacións a favor e en contra de cada un deles

Esta materia favorece o traballo en grupo para a resolución de actividades fomentando o desenvolvemento de actitudes como a cooperación, a solidariedade e o respecto cara ás opinións dos demais, o que contribúe á adquisición das **competencias sociais e cívicas.** Así mesmo, os coñecementos relixiosos católicos son unha parte fundamental da cultura cidadá, sensibilizada cada vez máis con estes temas pola súa presenza nos medios de comunicación e a súa importancia na vida persoal, familiar e social. A materia de Relixión Católica de bacharelato permite formarse unha opinión fundamentada en feitos e datos reais sobre os problemas relixiosos reais.

A materia de Relixión Católica, a través da Doutrina Social da Igrexa, tamén ten presente o **sentido de iniciativa e espírito emprendedor**, xa que educa en actitudes e capacidades emprendedoras desde os valores éticos e garante a comprensión de modelos laborais, económicos, políticos, sanitarios, culturais sociais?, desde principios éticos que inclúen o desenvolvemento de certas calidades persoais. Todo isto fomenta a iniciativa persoal e a motivación por un colaborar no desenvolvemento e progreso da sociedade segundo o plan de Deus creador.
Entre relixión e cultura hai unha relación que non é recíproca senón dialéctica, xa que non permanecen separadas senón que se unen, sendo por iso a relixión, a clave das culturas e civilizacións. A cultura e a relixión non son dúas esferas distintas da vida social, senón que forman parte da realidade social mesma e, por iso, as súas interrelacións axudan a entender de forma mais precisa as manifestacións da relixión na cultura e como a relixión foi e será fonte permanente de inspiración cultural. Desta maneira, a materia de Relixión Católica contribúe tamén ao desenvolvemento da **conciencia e expresións culturais.**

2º BACHARELATO

1. Reflexión sobre o como, o para que e o porqué da súa propia vida nas realidades cotiás e na contorna social, ata as preguntas máis radicais sobre os ideais e esperanzas dos homes e sobre o sentido transcendente da existencia.

2. Dialogar e reflexionar sobre as referencias relixiosas e culturais esenciais para que, ante eses interrogantes, el poida atopar a resposta oportuna e válida á luz da Revelación Divina.

3. Comprender e aplicar na vida o descubrimento da opción relixiosa como un xeito de vivir a vida: humanizante, potenciadora da realización do home, da súa liberdade, da dimensión gratuíta e festiva da vida segundo o concepto cristián do home.

4. Participar no diálogo fecundo da fe coa cultura, a través dunha conexión interdisciplinar coas demais áreas académicas.

5. Saber que Deus entrou na historia dos homes dun modo novo, enviando ao seu Fillo para arrincar a través del aos homes do poder das tebras e de Satanás e reconciliar o mundo consigo nel. Para que os homes continuasen no mundo a obra de creación por El iniciada enviou ao Espírito santo de parte do Pai.

6. Coñecer que o cristián está convencido pola fe de que lle agardan uns “ceos novos e unha terra nova e que ese futuro mellor é graza e é mérito á vez. É graza de Deus, agasallo inmerecido pero ao mesmo tempo é froito do esforzo do amor real dos homes.

7. Recoñecer que á luz e pola forza de Xesús o cristián pode no mundo actual vivir, actuar, sufrir e morrer dun modo verdadeiramente humano, posta a confianza en Deus e comprometido polo ben dos homes.

8. Acceder ás interpretacións que o cristianismo e outras relixións dan sobre a condición humana fundamental e sobre o sentido do transcendente

9. Recoñecer que a moral cristiá non é só un conxunto de esixencias; é, ante todo un don de Deus, unha vida nova en Cristo resucitado é a fonte desta vida nova que El nos comunica especialmente nos sacramentos. Esta orientación cara ao misterio de cristo non anula, senón que asume o conxunto de deberes morais que o home descobre na súa propia conciencia moral. O home ten unha lei escrita por Deus no seu corazón.

Contidos	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe avaliables**
Bloque 1. ANTROPOLOXIA CRISTIANA / 1ª Avaliación		
- A identidade do ser humano. - O mundo actual e a cuestión bioética	1.Recoñecer e apreciar o carácter sexuado da persoa e a súa importancia para construír a súa identidade. 2.Comprender e respectar os principios fundamentais da Igrexa respecto de a vida.	1.1 Comprende e respecta o significado bíblico da afirmación «home e muller creounos? 2.1 Coñece e explica os diferentes problemas bioéticos relacionados coa orixe, o desenvolvemento e o final da vida. 2.2 Posúe argumentos para defender ou dar razóns desde a posición cristiá ante

		situacións reais ou supostas que se propoñen en clase.
Bloque 2. DOUTRINA SOCIAL DA IGREXA / 2ª Avaliación		
- A persoa, a vida, o traballo, as relacións internacionais e a economía á luz da doutrina eclesial.	1 Recoñecer e apreciar o cambio que a doutrina social da Igrexa outorga á persoa e á vida. 2 Deducir as consecuencias que implica a doutrina social da Igrexa no traballo, as relacións internacionais e a economía.	1.1 Descobre, valora e xustifica o sentido humanizador que ten o traballo. 2.1 Propón proxectos ou solucións que poderían levarse a cabo nas políticas nacionais ou internacionais para facer o mundo máis humano
Bloque 3. RELACION ENTRE A RAZON, A CIENCIA E A FE / 2ª Avaliación		
- Achegas dos investigadores cristiáns á ciencia e á técnica no contexto actual	1 Recoñecer o valor social das achegas realizadas por investigadores cristiáns.	1.1 Selecciona, estuda e expón a biografía dun investigador cristián resaltando as súas achegas ao ámbito da ciencia e a técnica
Bloque 4. A IGREXA XERADORA DE CULTURA AO LONGO DA HISTORIA / 3ª Av.		
- A acción evangelizadora da Igrexa e a promoción dos dereitos humanos. - A expresión da fe xera beleza a través da arte.	1. Recoñecer os esforzos que a Igrexa realizou ao longo dos séculos para que se respecte a dignidade do ser humano e os seus dereitos. 2. Comprender que algunhas creacións culturais son a expresión da fe	1.1 Nomea e explica situacións históricas nas que a Igrexa defendeu con radicalidad ao home e xustifica a elección realizada. 2.1 Selecciona obras de arte, investiga sobre o autor e descobre o seu sentido relixioso. Confecciona un material creativo que permita coñecer a eses artistas.

TEMPORALIZACIÓN 2º BACHARELATO

EN 2º DE BACHARELATO, ESTA ÁREA CONTA CON 1 HORA SEMANAL

1º TRIMESTRE

BLOQUE 1. Identidade da persoa

U.D 1: Liberdade e elección
U.D 2: Un proxecto de vida
U.D 3: Un proxecto de vida cristián

2º TRIMESTRE

BLOQUE 1. Identidade da persoa

U.D 4: A interioridade
U.D 5: O encontro

BLOQUE 2. Cultura e relixión

U.D 1: Arte e relixión
U.D 2: Evolución e significado da arte cristiá

3º TRIMESTRE

BLOQUE 2. Cultura e relixión

U.D 3: Literatura e relixión
U.D 4: Música, cine e relixión
U.D 5: Xesús na arte
U.D 6: María na arte

PROCEDEMENTOS e INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Entendemos a avaliación non como un exercicio final que mida os coñecementos dos alumnos, senón como un proceso mediante o cal detectamos se o alumno adquiriu as capacidades expresadas nos obxectivos e as competencias básicas .

Trátase, xa que logo, dunha avaliación continua, que se estende a todos os momentos da acción docente. Nos materiais de Relixión esta avaliación continua concrétase do seguinte xeito:

* As actividades iniciais de cada unidade didáctica ofrecen elementos suficientes para realizar o diagnóstico da situación dos alumnos **(avaliación inicial).**

* As actividades de estudo inclúen numerosos exercicios que pretenden mellorar a acción docente mediante a continua observación e reflexión conxunta **(avaliación formativa)**

É importante insistir en que a fe do alumno non é o obxectivo da avaliación, esta haberá de respectar a intimidade da conciencia persoal, que obriga ao educador a avaliar tan só certos aspectos do ensino relixioso:

a) Á hora de establecer os contidos a preguntar nunha proba escrita haberá que valorar en igual medida a adquisición de coñecementos teórico-memorísticos procedentes das diferentes fontes como a capacidade crítica e valorativa que o alumno sexa capaz de desenvolver á hora de enfrontarse con devanditas fontes.

b) En canto ao traballo en clase, valorarase por orde de importancia:
* Uso e elaboración de información.
* Que o contido se adecue ao esquema proposto.
* A boa redacción, libre de faltas de ortografía.
* A orde e limpeza dos traballos.
* O sentido creativo e crítico dos alumnos.

c) No caderno de clase o alumno recollerá todas as actividades propostas, así como as conclusións dos debates, postas en común, apuntes de clase, traballos persoais, etc. realizados durante o curso. O caderno de clase entregaráse ao profesor para a cualificación de cada avaliación durante o curso así como ao remate do curso.

d) Con respecto a actitude, será conveniente avaliar se o alumno vai poñendo en práctica aquilo que é fundamental na asignatura de relixión: a adquisición de valores que son necesarios para

unha convivencia respectuosa e harmónica cos demais, fortalecendo un espírito crítico e solidario.

Así pois os procedementos e instrumentos de avaliación constan dos seguintes indicadores:

a.- Tarefas realizadas no aula .

b.- Corrección do caderno de clase .

c.- Traballos de clase sobre documentos escritos ou textos do libro.

d.- Observación directa do alumno (atención, participación, traballo de grupos, comportamento, etc..)

e.- A comprensión do tema e a expresión do mesmo.

f.- Análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información.

g.- A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN NO ENSINO PRESENCIAL

A nota do alumno calcularase segundo os parámetros seguintes:

1. ASISTENCIA A CLASE

Imprescindible para ter en conta o resto das variables.

2. TRABALLO PERSOAL DO ALUMNO/A

No aula o alumno traballa facendo fichas, tomando apuntamentos , lendo as lecciónns.

3. PARTICIPACIÓN NA AULA

Preguntas e/ou respostas, aclaracións, suxerencias oportunas ó profesor e compañeiros. .

4. PROBAS OBXECTIVAS ESCRITAS

Exercicios escritos sobor dos contidos estudados consultando os textos propostos

5. TRABALLO EN EQUIPO

Traballos propostos polo profesor para facer en equipo.

O sistema de cualificación para os instrumentos de avaliación sería o seguinte:

1. **Probas escritas**: Usando material para a súa realización.
2. **Traballos feitos individualmente**:Terase en conta a calidade dos mesmos, a entrega no prazo indicado, a capacidade de análise e síntese e a capacidade crítica.
3. **Traballos feitos en grupo**: Valorarase a calidade dos contidos, a variedade das fontes, a entrega no prazo indicado, a participación no grupo.
4. **Traballo na aula:** Terase en conta a presentación do caderno de clase, as preguntas que se formulan, o respecto ás normas da clases, a curiosidade e interese pola materia

A cualificación final de cada avaliación responderá a todas as valoracións que se teñan feitas ao longo da mesma.

- Observación da actitude do/a alumno/a na aula para descubrir se ten un proceso de aprendixaje correcto e axeitado. Observación sistemática da asistencia, atención en clase, participación, interés pola materia.
- Traballos realizados, como intervencións, resúmenes, e a puntuación polo caderno de aula
- Realización de exercicios sobre cada tema que sexa explicado na aula.
- Realización de traballos, ben en grupo, ben de forma individual, en diferentes formatos, para descubrir á súa capacidade de síntese, atención, potenciación da memoria, etc
- Realización de diferentes actividades na aula que permitan ós /as alumnos/as asimilar os diferentes contidos: lectura, realización de esquemas e resúmenes, debuxos, elaboración de relatos.

Criterios CONCEPTUAL E PROCEDIMENTAL:

Ó longo da avaliación realizaránse diferentes actividades e exercicios en formas diversas para avaliar os contidos, *t*raballos realizados, intervencións, resúmenes, e a puntuación polo caderno de aula, controles e exames temáticos consultando o texto, probas de grupo, test,concursos,xogos didácticos...

Probas obxectivas 30 % da nota
Traballos / Expresión escrita 20 % da nota
Lecturas 10 % da nota
Expresión oral 10 % da nota

A nota media de todos eles **constituirá o 70% da nota final da avaliación.**

Criterio ACTITUDINAL : **30 % da nota**

Unha actitude positiva dentro de aula (atención, curiosidade, interese, realización de preguntas e exercicios, participación nos grupos) poderase entender como un intento máis cara a comprensión dos contidos, polo que será unha cualificación moi positiva a ter en conta.

Do mesmo xeito, unha actitude negativa dentro da aula, reflexará unha avaliación negativa, por entender un desinterese non so cara ós contidos senon que é tamén una falta de ó dereito de formación dos seus compañeiros/as, aínda que os contidos da mesma estiveran superados suficientemente.

Cuidado de todo o material que se emprega na aula, libros, cadernos,apuntamentos.

Estes criterios constitutirán o **30 % da nota final da avaliación.**

Con todos estes datos formarase a nota media do alumno que dará lugar a súa nota Final polo que a cualificación final de cada avaliación responderá a todas as valoracións que se teñan feitas ao longo da mesma.

PROGRAMA DE REFORZO PARA RECUPERACIÓN DAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES.

No caso de non superar os obxectivos correspondentes, o alumno terá en cada avaliación unha oportunidade para recuperaralos, realizando un esquema co resumo dos contidos máis importantes estudiados durante a avaliación suspensa.

a) En caso de ter superada a materia ao longo das tres avaliacións parciais, o alumnado recibirá actividades de ampliación que serán valoradas da seguinte forma na cualificación definitiva da avaliación ordinaria:

Poderán presentarse voluntariamente a unha proba escrita sobre as actividades de ampliación . Os alumnos que se presenten e obteñan no examen máis dun 7, sumarán un punto á nota.

b) En caso de non ter acadados os contidos mínimos da materia ao longo das tres avaliacións parciais, o alumnado realizará actividades de recuperación que serán valoradas da seguinte forma na cualificación definitiva da avaliación ordinaria:

Presentarán as actividades e traballos que propoña o profesor, neles terán que acadar un cinco para aprobar a materia. Os traballos teñen que presentarse na data proposta, non se avaliarán os que se entreguen nunha data posterior.

MATERIAS PENDENTES DOUTROS CURSOS

O reforzo nesta asignatura require un seguimento persoal de xeito que o profesor irá observando se o alumno que non superou a asignatura no curso anterior vai acadando na actualidade os contidos mínimos que se pedían.

A principios de curso o departamento celebrará unha xuntanza cos alumnos que teñan a materia de relixión pendente para atender posíbles suxestións que fagan, así como axustar os horarios da profesora co dos alumnos para atender dúbidas.
Responder a unha serie de cuestións que se lle darán previamente sobre o fundamental da materia e que entregará no momento acordado.
O programa de recuperación estará baseado nos contidos mínimos que constan na programación para 2º e 4º ESO e 2º BACH.

Tamén poderá propoñerse a realización dalgún traballo escrito sobre temas que se indicarán puntualmente. Este traballo será entregado nas datas que se indiquen e tamén se terá en conta para superar a materia.

METODOLOXÍA DIDÁCTICA

O currículo da área de Relixión e Moral Católica é unha síntese da mensaxe cristiá, que se adecúa á idade dos alumnos, ás necesidades culturais do contorno, ás demandas do sistema educativo e, por suposto, ás esixencias epistemolóxicas da materia.

Contempla o fenómeno relixioso nas súas distintas dimensións:

- A dimensión cultural e histórica: O patrimonio cultural e histórico das diferentes sociedades está cheo de sentido relixioso que posibilita unha mellor comprensión do mundo actual. A Relixión Católica fixo e fai grandes achegas nestes ámbitos.
- A dimensión humanizadora: A Relixión Católica contribúe á formación integral da persoa, colaborando no seu desenvolvemento, ó darlles resposta ós interrogantes do alumno/a, e ó potenciar a apertura á transcendencia, mediante a formación de persoas libres, críticas, creadoras e solidarias.
- A dimensión ético-moral, que expón as esixencias morais da mensaxe cristiá. A Relixión Católica ofrece unha maneira de entender a vida e de actuar con coherencia respecto a unhas ideas e crenzas, mediante unha serie de principios e valores.

Así pois **o primeiro criterio da metodoloxía é o de partir da realidade do propio alumno.**

Convirá, polo tanto:
— Partir do que os alumnos e alumnas coñecen e pensan sobre un tema concreto.
— Conectar cos seus intereses e necesidades.
— Propoñerlles, de forma atractiva, unha finalidade e utilidade claras para as novas aprendizaxes, que xustifiquen o esforzo e a dedicación persoal que se lles vai esixir.
—Manter unha coherencia entre as intencións educativas e as actividades que se realizan na aula.
— Favorece-la aplicación e a transferencia das aprendizaxes á vida real.
Para todo iso, resulta fundamental o uso dunha linguaxe accesible e comprensible para os alumnos, auténticos protagonistas da aprendizaxe, que os introduza na comprensión e na asimilación do vocabulario básico da Relixión Católica e das diferentes relixións.

Un segundo criterio da metodoloxía é que ha de ser crítica:

Preténdese que o alumno/a:

- Aprenda a valorar o feito relixioso, o bo que hai noutras relixións e a respectar a dignidade sagrada de todos os seres humanos.
- Descubra unha visión xeral do que supuxo e como influíu a relixión ó longo da historia e coñeza que esta foi un elemento integrante da cultura e da vida da humanidade.
- Adquira uns criterios e uns valores fundamentais para a interpretación, asimilación e vivencia da propia historia e do mundo no que está inmerso.

- Obteña unha visión harmónica do mundo e da vida humana que lle posibilite ser máis feliz e cidadán libre e responsable, construtor de verdadeira convivencia e dunha sociedade en paz.

Aprender supón modificar e enriquece-los esquemas de coñecemento de que dispoñemos para

comprender mellor a realidade e actuar sobre ela polo que o **outro criterio metodolóxico é o da pluralidade.**

* Faise fincapé no uso dunha pluralidade de medios, especialmente análise, debates, exposicións..., para evocar experiencias, presentar contidos relixiosos e para axudar ó alumno/a a descubrir e a expresar con espírito crítico e construtivo o que foi descubrindo e, á vez, aprenda a respectar e valorar os criterios e as achegas dos demais e se vaia abrindo a unha sociedade pluralista.
* Para implementar esta área, contamos co Libro de texto e cunha Carpeta de recursos que ten o profesor, na que se ofrecen actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación, ademais doutros recursos, correspondentes a cada unha das unidades didácticas do libro.

Sempre tendo en conta que a relixión é unha disciplina entre as outras e coas outras polo que un **cuarto criterio é que ha de seguirse unha metodoloxía interdisciplinar.**

- Non pode ser unha materia aparte, senón que ha de estar íntimamente relacionada coas demais áreas curriculares. De aí a importancia da globalización e interdisciplinariedade, procurando entrar en contacto coa cultura concreta, en diálogo aberto cos outros campos do saber. Dun modo especial coas áreas que van en procura dunha síntese coherente e integradora da personalidade do alumno.

MATERIAIS E RECURSOS

1. Explicación por parte do profesor/ora.
2. Libros de texto .
3. Carpetas de recursos do Departamento.
4. Catecismo da Igrexa Católica.
5. Biblia.
6. Revistas, diarios, información do Terceiro Mundo.
7. Encíclicas. Documentos do Concilio Vaticano II.
8. Comentarios de texto
9. Películas
10. Internet .
11. Programas informáticos.
12. Exposición en paneis, murais.
13. Diversos recursos lúdicos (crucigramas, sopas de letras...)
14. Cancións e actividades musicais.
15. Xogos e dinámicas grupais.
16. Presentacións en Power-Point.
17. Exercicios de valores.
18. Bibliografía na biblioteca do Instituto.

OS LIBROS DE TEXTO :

Os alumnos utilizan os libros de texto que hai no Departamento de Relixión.

Seguiremos principalmente os libros de texto da editorial S.M, tanto a edición de Emaús como a de Ágora, e outros que temos no Departamento de distintas editoriais.

EDUCACIÓN EN VALORES.TEMAS TRANSVERSAIS

Relación coas demais áreas

-Por ser a Relixión Católica un elemento esencial na busca de respostas ós interrogantes que o ser humano se fixo ó longo da historia e, por ser un ineludible feito cultural, a relixión ten unha gran relación con calquera das áreas que o alumno/a debe estudar.

-Deste xeito, na área de Relixión e Moral Católica establécese unha relación interdisciplinaria con outras áreas do currículo: Ciencias Sociais, Xeografía e Historia; Ciencias da Natureza; Música; Educación Plástica e Visual; Matemáticas; Tecnoloxía; Cultura Clásica; Ética e Lingua e Literatura,Filosofía, etc.

Ciencias Sociais, Xeografía e Historia. A análise da realidade histórica, xeográfica, social, económica, cultural ou política é imprescindible para coñecer e entender como xurdiron, como se desenvolveron e como se expresaron as diferentes relixións ó longo da historia.
Ciencias da Natureza. O medio físico natural constitúe o contorno co que se interrelaciona o ser humano e a fonte de onde este pode extraer experiencias para ir construíndo o coñecemento científico. Para a relixión, este coñecemento é de grande importancia de cara a comprender a vida humana e orientala desde uns criterios cristiáns. Entre a fe e a ciencia existe unha complementariedade.
Música. A música foi e é, na Igrexa e na historia das relixións, un dos elementos importantes de transmisión da mensaxe relixiosa: himnos, cantos...
Educación Plástica e Visual. A través da arte, das imaxes (pintura, escultura...), o alumno/a aprende a comprender e a valorar o patrimonio cultural e artístico universal, o que lle permite estruturar e sistematizar os contidos da fe, especialmente da católica.
Matemáticas. Na análise da realidade están presentes os razoamentos lóxicos achegados desde as Matemáticas. Esta materia facilita as claves necesarias para a regulación de prácticas sociais concretas na repartición dos bens. A relixión, a partir desta análise, orienta a moral do crente e dálle claves cristiás para que a xustiza e a equidade se vaian facendo realidade.
Tecnoloxía. A través do desenvolvemento da sociedade ábrese unha nova etapa cultural na que a tecnoloxía ten unha grande influencia en diversos aspectos da vida humana: condicións de vida, costumes da sociedade... A relixión debe situarse nesa realidade e debe adaptar a mensaxe relixiosa ás novas condicións de vida e costumes, e valorar a técnica como medio transmisor importante.
Cultura Clásica. Mediante o estudo da Cultura Clásica, sitúase ó alumno/a no contorno no que se desenvolveron as grandes relixións.
Ética. É un dos campos cos que a relixión ten maior conexión. A ética analiza a moral humana desde o punto de vista da racionalidade crítica; a relixión faino desde uns valores e desde unha moral que xorde desde o seu sentido relixioso. A través desta moral adquírense uns criterios e valores e uns comportamentos determinados que comprometen o crente na construción dunha sociedade máis xusta e máis humana, segundo o querer de Deus.
Lingua e Literatura . A lingua interioriza e expresa as representacións culturais dunha sociedade. Considerada tamén como ferramenta de comunicación, ten unha importante dimensión social. A relixión, a través desta comunicación, expresa as súas vivencias e crenzas e descobre a mensaxe relixiosa que, por medio da Literatura, chegou a nós, en especial a mensaxe que está presente na Biblia, Palabra de Deus, comunicación de Deus co ser humano.
Filosofía. É un dos campos cos que a relixión ten maior conexión. A filosofía pretende dar unha resposta ó sentido da vida desde o punto de vista da racionalidade crítica; a relixión desde a verdade revelada. Entre a fe e a razón non existe oposición, senón complementariedade. A crítica

filosófica das relixións e da fe cristiá, e os humanismos cristiáns do século XX, son dous aspectos fundamentais da interrelación entre ambas as materias.

As ensinanzas transversais na área

-Para atender ó desenvolvemento integral dos alumnos, hai que incorporar nas diferentes áreas elementos educativos básicos contidos nas ensinanzas transversais.

-Deseguido, e de forma moi breve, presentamos como se incorporan as ensinanzas transversais na área de Relixión e Moral Católica.

Educación moral e cívica

-Descubrir os valores que xorden do Evanxeo e que comprometen o cristián a colaborar no ben da sociedade.

-Analizar o grao de responsabilidade persoal e doutras persoas ante a familia, a sociedade, o mundo e a Creación.

-Recoñecer os valores éticos e morais que existen nas diversas relixións, valoralos e facer un paralelismo cos que xorden do Evanxeo de Xesús.

-Descubrir a maneira de colaborar xuntos na edificación da sociedade.

-Reflexionar e analizar as causas que provocan situacións de marxinación e de inxustiza social e chegar a sensibilizarse ante as necesidades e ante os problemas dos demais.

-Analizar as causas dos desequilibrios sociais e as actitudes que os cristiáns deben tomar ante eles.

-Valorar o labor da Igrexa e doutras institucións que colaboran desinteresadamente no ben dos demais.

-Colaborar no ben da sociedade e adquirir actitudes solidarias e comprometidas.

Educación para a paz

-Aceptarse como persoa, coas súas calidades e defectos, e adquirir actitudes de aceptación, respecto e tolerancia cara ás demais persoas.

-Coñecer o contido da Declaración dos Dereitos Humanos e analizar as esixencias que emanan deles.

-Coñecer o contexto cultural doutros pobos, valoralos e adquirir unha postura de respecto.

-Descubrir feitos nos que se respectan os dereitos humanos e feitos nos que se violan.

-Analizar posturas e actitudes que favorecen o vivir en paz: diálogo, aceptación, respecto, perdón...

-Dialogar, debater e expoñer temas, xuízos e opinións, respectando as regras propias do intercambio comunicativo e procurando non ferir a sensibilidade dos demais.

-Buscar solucións para chegar a aceptar e valorar os demais e chegar a superar os conflitos que xorden nas relacións cotiás.

-Coñecer a Doutrina Social da Igrexa ante os problemas que ameazan a paz mundial.

-Descubrir e valorar a historia criticamente desde unha perspectiva do tempo e das circunstancias daquela época.

-Adquirir unha actitude critica construtiva ante as crenzas, ideoloxías e maneira de ser dos demais.

-Recoñecer e valorar as iniciativas da Igrexa na construción da paz e identificar modelos de persoas construtoras de paz e chegar a valoralas.

Educación para a igualdade entre os sexos

-Interesarse por coñecer, respectar e apreciar os compañeiros e compañeiras independentemente do seu sexo e da súa aparencia.

-Colaborar con todas as persoas sexan dun ou doutro sexo.

-Analizar o grao de aceptación ou rexeitamento que existe cara ás persoas de distinto sexo e buscar solucións ó respecto.

-Amosar unha actitude crítica ante situacións nas que se produza calquera tipo de discriminación por razón de sexo.

-Descubrir e rexeitar as posturas extremas (machismo e feminismo) e valorar os demais indiscriminadamente.

-Aceptar indiscriminadamente as tarefas que toca realizar (prescindindo do xa establecido polo feito de ser home ou muller).

Educación para a saúde
-Descubrir todo aquilo que vai en contra da vida e da saúde.
-Apreciar, valorar e defender a vida humana e tomar actitudes de responsabilidade ante a súa propia vida e a dos demais.
-Descubrir todo aquilo que vai contra a vida humana: atentados, drogas... e adquirir un criterio responsable ante a vida.
-Valorar a Igrexa, as entidades e as persoas que defenden a vida humana.
-Descubrir e agradecer todo o positivo da vida.
-Coñecer entidades relixiosas e non relixiosas que se dedican con empeño ó coidado da saúde e valorar a súa misión.

Educación do consumidor
-Aprender a coidar e a colaborar cos bens da Creación para poñelos ó servizo de todas as persoas e os seres creados.
-Valorar os produtos de consumo con obxectividade e saber adquirilos e consumilos de forma racional e equilibrada.
-Descubrir e analizar a influencia que os medios de comunicación teñen sobre as persoas en relación coa sociedade de consumo e tomar unha postura crítica ó respecto.
-Analizar feitos que fan referencia á sociedade de consumo desde unha visión cristiá. Coidar e favorecer todo o que axude a unha repartición equitativa dos bens da terra.
-Analizar a Doutrina Social da Igrexa como resposta ós problemas da sociedade: traballo, poder, guerra...

Educación ambiental
-Descubrir, apreciar e valorar os bens da natureza e do ambiente e colaborar na súa conservación.
-Rexeitar comportamentos sociais que permiten a deterioración da natureza e do ambiente.
-Reflexionar sobre cando se colabora co medio natural e cando non se colabora.
-Descubrir, apreciar e valorar a arte e todas as riquezas culturais que nos legaron e coidalas.
-Descubrir e valorar costumes, tradicións, lendas, a historia doutros grupos e pobos.

Educación sexual
-Descubrir o que encerra a sexualidade humana e valorala desde a faceta do amor.
-Recoñecer a importancia de valorar o corpo (o seu e o dos demais) e a sexualidade na súa xusta medida.
-Descubrir e analizar a influencia que os medios de comunicación exercen sobre o corpo e a sexualidade humana e tomar medidas ó respecto.
-Valorar criticamente a formación recibida respecto á sexualidade e descubrir a importancia dunha boa educación neste aspecto.
-Descubrir o matrimonio e a relación home-muller como complementariedade e riqueza desde o amor.
-Descubrir e valorar, a través das diferentes opcións de vida, o enfoque que as persoas lle dan á súa sexualidade (matrimonio, celibato...).

Educación vial
-Descubrir a importancia dunha educación vial para coidar e respectar vidas humanas.
-Tomar conciencia de que somos responsables da vida dos demais, de aí a importancia de cumprir as normas de circulación.
-Analizar os problemas que se dan na estrada e buscar unha resposta cristiá de respecto e valor pola vida.
-Coñecer a preocupación da Igrexa no apostolado da estrada.

Educación nas tecnoloxías da información

-Tomar conciencia dos beneficios e das vantaxes que nos achega a tecnoloxía, favorecer o progreso e responsabilizarnos para que este continúe para ben da humanidade.

-Valorar os beneficios que achega a tecnoloxía da información e valorar todos aqueles adiantos tecnolóxicos e científicos que axudan á realización da persoa e ó benestar da sociedade.

-Descubrir e valorar as persoas que colaboran coa creación a través dos descubrimentos e avances tecnolóxicos e científicos.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

~No caso de contar con algún alumno ou alumna que teña necesidades educativas especiais asociadas a discapacidade física, sensorial, sobredotación ou que necesite axudas técnicas e linguaxes alternativas, seguiranse as directrices que marque o Plan de Atención á Diversidade do Centro.
~Todo o que se faga nesta asignatura será dacordo co diagnóstico psico-pedagóxico en estreita relación co Departamento de Orientación do Centro e en sintonía cos profesores compañeiros de Pedagoxía Terapeutica.

A diversidade derivada do interese dos alumnos atenderase a través dunha metodoloxía plural para que cada alumno aprenda dacordo coa súa situación persoal.
Na programación tense en conta unha serie de aspectos que permiten individualizar o máis posible o proceso de ensino-aprendizaxe.

Para iso adóptanse as seguintes medidas:

a. Distinguir entre contidos prioritarios, complementarios e de ampliación elexíndose en cada caso o máis apropiado.

b. Propoñer variedade de actividades para un mesmo contido: non todos os alumnos realizarán as mesmas actividades.

c. Utilizar metodoloxías diversas.

d. Empregar materiais didácticos variados e graduados en función da súa dificultade.

e. Favorecer agrupamentos en clase que posibiliten a interacción: agrupamentos flexibles e ritmos distintos. Os grupos de traballo non estarán sempre formados por os mesmos alumnos senón que estarán en función da tarefa a realizar.

f. Graduar as diversas aproximacións que poden darse a un mesmo criterio de avaliación.

Atención á diversidade na programación dos conceptos, procedimentos e actitudes

Administraranse os contidos en diversas dosis en función dos intereses, aprendizaxes previos e expectativas dos alumnos/as.
Os contidos que non se consideran imprescindibles para a consecución dos obxectivos por parte dos alumnos/as, sepáranse dos que son esenciais, mediante un tratamento diferenciado.
Ademáis, empregaranse procedementos diferentes cos diversos tipos de alumnos/as e, loxicamente, valoraranse de distinto xeito as actividades que demostre cada un.

Atención á diversidade na programación das actividades

Ás actividades constitúen un excelente instrumento de atención ás diferencias individuais dos alumnos/as. En función do grado de dificultade e do tipo de obxectivos que persigan, pódense adaptar ás diversas capacidades, motivacións e intereses de cada un deles.
Seleccionaranse as actividades de acordo coas necesidades concretas do grupo de alumnos, ademáis de realizar actividades individuais para aqueles que necesiten “reforzo educativo”.

Atención á diversidade nos materiais utilizados

A selección dos materiais utilizados na aula é importante también para atender ás diferencias individuais no conxunto dos alumnos/as. Como material esencial debe considerarse o libro de texto. Xa observamos que se adapta ós diferentes tipos de alumnos e lles resulta un compañero fiel para a consecución dos obxectivos do curso. O mesmo podemos decir da Biblia, indispensable para todas as consultas que irán xurdindo nas diferentes fases do Proxecto curricular. Outra ferramenta de traballo moi importante é o caderno de Relixión, que terán todos os alumnos.
Os demáis materiais que poidan usarse dependerán das características do grupo de alumnos, dos contidos concretos que se estén desenrolando e dos obxectivos que preténdanse alcanzar. Atendendo a ditas características utilizaranse cintas de vídeo, internet, xogos de mesa específicos da área, materiais para realización de murais...etc.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As seguintes actividades son PROPOSTAS, que o Departamento de Relixión desexa realizar dentro da aula, sempre que haxa posibilidades de desenrolalas dependendo do número de alumnos, presuposto económico, horarios... .

CHARLAS OU CONFERENCIAS.
Dirixidas a alumnos/as de Relixión e teñen como obxectivo completar as explicacións
en temas puntuais ou en datas destacadas:
Día da Paz.
Día da muller.
Campaña contra a Fame.
Día da Igrexa Diocesana.
Domund.
As charlas terán lugar dentro do horario lectivo e en cada aula. Están ainda sen determinar pois dependen das posibilidades do horario e disponibilidade dos ponentes en cada momento, pero non afectarán ó desenvolvemento normal da xornada lectiva dentro do centro.

ACTIVIDADES DE CARÁCTER SOLIDARIO.
Facer fincapé nos seguintes acontecementos:
Campaña de Nadal.
Campaña contra a Fame de Mans Unidas.
Campaña do “Comercio Xusto” de Intermón-Oxfam.

ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

Tratarase de conseguir un clima de traballo na aula que permita o desenvolvemento das actividades con normalidade.
Cando se detecte algún problema entre alumnos ou con eles comunicarase ao equipo de Mediación Escolar,para a súa posible resolución. De non ser así comunicarase á Xefatura de Estudios para a aplicación das medidas correctoras que establece o Regulamento de réxime interno.

TRATAMENTO DO FOMENTO DAS TIC

Dende o Departamento na asignatura de Relixión Católica tratarei o fomento das TIC intentando que o alumnado sexa responsable ,autónomo e crítico no seu uso.
Adicarase un 20% do tempo da materia en cada curso ao emprego da aula de Informática para achegarse a contidos específicos ou, no caso de que sexa posible, ao uso de ordenador portátil e Canon video-proxector na aula para visualizar películas e presentacións en Power Point.
Visitas a sitios web oficiais da Igrexa (Santa Sé, diócesis, conferencia episcopal), a páxinas de contido bíblico ou relacionadas co voluntariado e o labor social da Igrexa.
En relación cun dos obxectivos da programación, coñecer a través da rede a achega da Igrexa á nosa cultura e patrimonio artístico para o que Internet móstrase como un instrumento valioso nun campo que por excelencia é o da imaxe.
Consultas e visitas a portais católicos tanto polo seu contido conceptual como pola posibilidade de coñecer foros de opinión, blogs e outros campos de comunicación expresión católicos.
Uso de correo electrónico para informar aos alumnos da realización dalgunha tarefa.
Traballaremos dende a aula con variado material interactivo,CD e DVD sobre distintas actividades,mapas,presentacións etc.
Realizaremos Webquest sobre a materia a través de distintas direccións de Internet.
Tamén se poderán elaborar presentacións de Power Point sobre algunha unidade do temario,orientando sobre a busca de material na rede para a súa elaboración.
Na páxina do Ministerio de Educación e Ciencia: www.cnice.mec.es hai actividades sobre as relixións no mundo útiles para traballar co alumnado.
Nas webs das distintas editoriais temos actividades relacionadas cos contidos dos libros de texto que nos servirán de guía..
INTERNET
– www.masalto.com. Nos apartados *Jóvenes/Ser mejor/Amigos* desta web, atópanse varios artigos que complementan a información sobre as relacións humanas.

RECURSOS WEB

1.- RELIXIÓNS (en xeral):

- - http://www.abcdioses.noneto.com/
- - www.aunmas.com/religiones
- - http://www.centroecumenico.org/
- - www.dgraj.mju.es/EntidadesReligiosas
- - www.meta-religion.com/HomeEspanol

- - http://www.buscareligiones.com/
- - http://www.webislam.com/
- - http://www.orthodoxworld.ru/
- - http://www.budismo.com/

2.- CRISTIANISMO:

- - http://www.encuentra.com/
- - http://www.enciclopediacatolica.com/
- - www.churchforum.org/info/
- - http://www.es.catholic.net/
- - http://www.multimedios.org/

3.- OUTRAS:

- - http://www.fun-humanismo-ciencia.es/
- - http://www.fpa.es/
- - www.ucm.es/info/solidarios
- - http://www.caritas.es/
- - http://www.manosunidas.org/
- - http://www.sgep.org/

- - http://www.educacionenvalores.org/

TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA

A fin de promover o hábito da lectura, na área de Relixión Católica, adicaráse un tempo á mesma coa finalidade de acadar os seguintes obxectivos:

- Desenvolver a competencia lectora.
- Favorecer a competencia literaria.
- Educar no uso crítico da información.
- Fomentar o hábito da lectura
- Apoiar a adquisición das competencias básicas na ESO, especialmente *a comunicación lingüística, tratamento da información, a competencia cultural e artística e a competencia para aprender a aprender*.

As lecturas faránse, sobre todo, do libro de *texto do alumno* e da *Biblia, ainda que tamén utilizaremos artigos de prensa, a Historia Sagrada en cómic, biografías e documentos a través da rede, letras de cancións actuais cun sentimento relixioso...isto nos permitirá ler* distintos tipos de textos: narracións, poemas, cancións, cómic, textos xornalísticos, publicitarios ...

En todas as clases da asignatura de Relixión Católica sempre estivo, está e estará presente a lectura , pois o noso libro de referencia e a Biblia.
Neste curso,ó ter unha hora semanal de clase en cada curso, o tempo adicado a este proxecto será de 15 minutos ó mes
No desenvolvemento da clase procédese normalmente á lectura en voz alta por parte do alumnos de parte do tema a explicar.

Pola natureza da asignatura na que se traballa frecuentemente co texto sagrado, a dinámica recae en exercicios e prácticas de comprensión lectora da Biblia e dos seus xéneros literarios, preguntas sobre o lido, extracción da idea principal, etc e na realización de sínteses escritas ou exposicións orais do texto traballado.

Igualmente son frecuentes as lecturas e exposicións de ideas e opinións persoais así como a interpretación de murais ou distintos traballos realizados polo alumno que contribúen ao desenvolvemento da expresión oral.

Realizamos a lectura en voz alta de xeito rotatorio e participativo de todos os alumnos de cada grupo.

De xeito principal participará esta asignatura no Plan Lector do propio Centro: a dinámica a seguir é a lectura e traballo dos textos durante 15 minutos da clase.

O seu fin é ler, apuntar datos, realizar unha síntese e unha opinión persoal sobre cada asunto tratado. Procurarase -na medida en que o Plan Lector de Centro o permita- que os libros pertenezan ao Departamento de Relixión do Centro polo que non é necesario que os alumnos os merquen.

Os alumnos elixirán os temas que lles intereses máis por consenso e trataremos de que cada trimestre léase un tema de forma colectiva. Todo dependerá da dinámica e características de cada grupo de clase e das horas que damos en cada nivel. Intentarase completar cun debate e un traballo de ampliación, ou ben cun audiovisual.

CRITERIOS PARA A AVALIACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

A revisión da programación está suxeita ó proceso da avaliación dos alumnos no caso de non alcazar os obxectivos previstos procederemos a facer axustes no tempo e na secuenciación das unidades para atender ás necesidades do grupo.

Esta programación didáctica do Departamento de Relixión Católica desenrola todos os apartados aos que se fan referencia na normativa sinalada.

A) Unha avaliación de progreso:.

1-Haberá que ir vendo o axuste de obxectivos, contidos, criterios de avaliación, procedementos e actividades á realidade do alumnado, ás súas necesidades e características e á realidade das posibilidades educativas do Centro.

2-Valorarase tal axuste nas avaliacións e, se resulta pouco axeitado, haberá de modificarse durante o percorrer do curso.

B) Unha avaliación final:.

1-Prestarase moita atención ao porcentaxe de alumnos que, na súa avaliación final, queden coa relixión sen aprobar..

2-Os erros detectados recolleranse na memoria final de curso para a elaboración da programación do próximo curso

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hay coherencia entre o programado e o desenrolo das clases.	

	Existe unha distribución temporal equilibrada.	
	Adecúase o desenrolo da clase coas características do grupo.	
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativos.	
	Considérase a interdisciplinariedade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).	
	A metodoloxía fomenta a motivación e ol desenrolo das capacidades do alumno/a.	
	A metodoloxía inclúe o traballo de competencias e intelixencias múltiples.	
Regularización da práctica docente	Grado de seguimento dos alumnos.	

	Validez dos recursos utilizados na clase para os aprendizaxes.	
	Os criterios de promoción están consensuados entre os profesores.	
Avaliación dos aprendizaxes e información que se lles da de aos alumnos e as familias	Os estándares de aprendizxje avaliables encóntranse vinculados ás competencias, contidos e criterios de avaliación.	
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables do aprendizaxe.	
	Os criterios de calificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.	
	Os criterios de avaliación e os criterios de calificación déronse a coñecer: - Aos alumnos. - As familias.	
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñececer as dificultades de aprendizaxe.	

	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.	
	As medidas e recursos ofrecidos foron suficentes.	
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.	

Asdo. Mº Mercedes Mtnz. Seijo

Ferrol, 20 de setembro do 2022